

избежания судебных споров, которые очень часто возникают по поводу разделения так называемого «бизнеса».

Ключевые слова: корпоративные права, объекты права общей совместной собственности, договор, договорный режим имущества супругов.

Vintonyak N.D. Legal regulation of corporate rights of spouses under the contract

The article is devoted to the question of legal regulation of corporate rights of spouses under the contract. In addition to the legal (legitimate) regime of the spouses' property, the legislation provides for the opportunity to regulate property relations, which are formed between them on the basis of a contract. Spouses may conclude a number of contracts stipulated by the Family Code of Ukraine both in relation to property, that is their personal private property, and in relation to property, that is a subject to the right of the joint property of spouses. Under the contractual regime of property, spouses independently establish the rights and obligations in property relations. Usually, spouses conclude a contract in case of divorce and division of property, so the conclusion of the contract is a prerequisite for avoiding legal disputes, which often arise about the division of the so-called "business".

Given that corporate rights are a special object of legal regulation of relations under a contract, they require an analysis of the rules of family, civil and corporate law. The problem of legal regulation of corporate rights is particularly relevant, because with the development of a market economy, the objects of common joint ownership are increasingly transferred to the authorized capital of a corporate-type legal entity.

Key words: corporate rights, objects of joint property rights, contract, contractual regime of spouses' property.

Горблянський В.Я.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЮРИСДИКЦІЙНОЇ ФОРМИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ЗА ДОГОВОРОМ ПРО НАДАННЯ ПОСЛУГ

УДК 347.451.031

Постановка проблеми. Активний розвиток споживчих відносин у сфері послуг супроводжується непоодинокими випадками порушення прав споживачів, що зумовлює необхідність застосування ефективних форм захисту їхніх прав. У цьому процесі неабияке значення має юрисдикційна форма захисту прав споживачів послуг, які були порушені невиконанням чи неналежним виконанням послугонадавачем договірною зобов'язання, що виникло з договору про надання послуг. Свідченням цього є звернення споживачів до суду із вимогою про захист своїх прав у порядку

цивільного або адміністративного судочинства. Разом з тим, попри переваги юрисдикційної форми захисту, у судовій практиці трапляються випадки неоднакового застосування норм матеріального права до схожих правовідносин, що негативно впливає на реалізацію споживачем права на захист. З огляду на зазначене, тематика даного дослідження на сьогодні є актуальною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У науковій літературі питання юрисдикційної форми захисту розглядалися такими науковцями як: О.А. Беляєвич, В.В. Болгова, Н.Д. Гетьманцева, Г. М. Грабовська, О. О. Кот, А.В. Кучерявенко, Т.М. Підлубна, Г. А. Осетинська та ряд інших. Г.М. Грабовська вважає, що під формою захисту розуміється комплекс внутрішньо узгоджених організаційних заходів щодо захисту суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів [1, с.62-63]. Н.Д. Гетьманцева стверджує, що форма захисту - це сукупність способів, які спрямовані на поновлення, встановлення і визнання прав і законних інтересів осіб [2, с.37]. О.А. Беляєвич визначає форми захисту прав як механізм реалізації охоронних норм цивільного права за допомогою використання певних засобів та способів захисту цивільних прав [3, с.62]. Г.А. Осетинської вважає, що форма захисту передбачає відновлення порушеного права через вжиття особою, право якої порушене, активних дій до особи-порушника, шляхом звернення за захистом до відповідних державних органів (юрисдикційна форма) або самостійно (позаяюрисдикційна форма) [4, с.76]. В.В. Болгова виділяє наступні форми захисту суб'єктивного права – державні: судова, адміністративна, прокурорська та недержавні: громадська, третейська, нотаріальна, самозахист права та добровільне задоволення [5]. А.В. Кучеренко поділяє форму захисту прав суб'єктів підприємницьких відносин на три види: досудову, позасудову, судову [6, с.42].

Викладене свідчить про існування у доктрині цивільного права різних підходів до розуміння поняття «форма захисту». Разом з тим, поділ форм захисту цивільних прав на юрисдикційну та неюрисдикційну сприймається більшістю науковців. До юрисдикційних відносять форми захисту, які побудовані на зверненні уповноваженого суб'єкта до державного чи громадського орга-

ну, який наділено певними повноваженнями щодо особи, яка на думку останнього порушує його право [7, с.70]. У контексті дослідження юрисдикційної форми захисту цивільних прав, захист прав споживачів за договором про надання послуг на сьогодні не отримав належного висвітлення у наукових працях.

Метою статті є визначення особливостей реалізації споживачами послуг права на захист, шляхом звернення до суду чи іншого компетентного органу.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи поняття форм захисту, необхідно насамперед вказати, що чинне законодавство не містить поняття «форми захисту цивільних прав». Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) [8] у статті 15 закріплює право особи на захист, який не суперечить загальним засадам цивільного законодавства. Проте, виходячи із вищенаведених поглядів науковців, вважаємо, що під формою захисту прав споживачів за договором про надання послуг необхідно розуміти реалізацію встановленої законом та (або) договором сукупності способів і засобів захисту особи, з метою усунення порушень умов договору про надання послуг.

Юрисдикційна форма захисту прав полягає у тому, що особа, право якої порушено, звертається за захистом до державного чи іншого компетентного органу, який уповноважений приймати необхідні міри для відновлення порушеного права або припинення правопорушення [9, с.203].

Найчастіше юрисдикційна форма захисту прав споживача за договором про надання послуг реалізовується шляхом звернення до суду. Частина 1 ст. 16 ЦК України встановлює, що кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права та інтересу. Суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором або законом чи судом у визначених законом випадках.

Цивільний процесуальний кодекс України, у статті 4 визначає, що кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи законних інтересів [10].

Процесуальним засобом судового захисту прав споживачів виступає позов. У рамках судової форми вирішується спір про право, під яким слід розуміти розбіжність сторін із приводу взаємних прав та обов'язків, ухилення від виконання покладеного на особу обов'язку, а також ті випадки, коли для здійснення прав потрібне підтвердження суду [11, с.15].

Стосовно захисту прав споживачів за договором про надання послуг, то в цих правовідносинах спір виникає з приводу невиконання або неналежного виконання послугонадавачем договірних умов. Відповідно, важливим при формуванні позовних вимог, є визначення правильного способу захисту свого порушеного права та збирання допустимих, достовірних та достатніх доказів.

Проте, складність збирання доказів при поданні позовної заяви з метою захисту порушеного права споживача за договором про надання послуг полягає у тому, що сама послуга споживається у процесі її надання і немає уречевленого результату. Тому, використання результату послуги в якості доказу є неможливим. Вказане значно ускладнює процес доказування під час розгляду справи. Крім того, на законодавчому рівні процес фіксації порушення виконавцем послуги передбачений тільки в Законі України «Про житлово-комунальні послуги» шляхом складання акту-претензії. В іншому разі, споживач має право обґрунтовувати свої позовні вимоги будь-якими доказами на підставі яких суд може встановити наявність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги споживача. З огляду на зазначене, у підтвердження доводів порушення виконавцем договору про надання послуг, споживачу доводиться збирати відповідні докази, в тому числі, які знаходяться безпосередньо у виконавця (відео з камер відеонагляду, протокол операцій, інформація про час прибуття відповідного транспортного засобу та ін.).

Тому, враховуючи складність, а інколи неможливість отримання доказів в процесі судового захисту прав споживача за договором про надання послуг, ймовірно, вирішенням видається необхідність покладення тягаря доказування надання належної послуги на відповідача (послугонадавача, який порушив умови

договору про надання послуг). Проте вказане питання потребує додаткового вивчення.

При захисті прав споживачів за договором про надання послуг, споживач має право подавати такі види позовів: - позов про відшкодування шкоди завданої неналежним наданням послуги; - позов про розірвання договору і відшкодування завданої шкоди; - позов про відшкодування матеріальної і моральної шкоди за договором про надання послуг; - позов про визнання недійсними умов договору або визнання недійсним договором в цілому; позов про безоплатне повторне надання послуги та ін.

Щодо підсудності справ про захист прав споживачів, зазначимо, що окрім загального права пред'явлення позову до суду за місцезнаходженням відповідача (ст. 27 ЦПК України), у ч. 5 ст. 28 ЦПК України, встановлює додаткові дискреційні критерії визначення підсудності справ про захист прав споживачів. Так, позови про захист прав споживачів можуть пред'являтися також в суд за зареєстрованим місцем проживання чи перебування споживача або за місцем заподіяння шкоди чи виконання договору.

Закон України «Про захист прав споживачів» [12] у статті 22 також містить положення про судовий захист прав споживачів і в частині 3 передбачає, що споживачі звільнюються від сплати судового збору за позовами, що пов'язані з порушенням їх прав, хоча Закон України «Про судовий збір» [13] не містить положення про звільнення від сплати судового збору за справи про захист прав споживачів. З цього приводу висловилося Велика палата Верховного Суду в цивільній справі №761/24881/16-ц, яка розглянула у порядку письмового провадження справу ОСОБА_3 до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб про захист прав споживачів фінансових послуг за касаційною скаргою ОСОБА_3 на ухвалу Апеляційного суду м. Києва від 29 вересня 2016 року. Відступаючи від практики Верховного Суду України, колегія суддів Великої Палати Верховного Суду дійшла до висновку, що порушені права можуть захищатись як у суді першої інстанції (при пред'явленні позову), так і на наступних стадіях цивільного процесу, а саме при апеляційному перегляді. Ці стадії судового захисту є єдиним цивільним процесом, завдання якого є справедливий розгляд і

вирішення цивільних справ з метою захисту порушеного права (стаття 22 «Про захист прав споживачів», стаття 1 ЦПК України у редакції на час постановлення оскарженої ухвали, стаття 2 ЦПК України у редакції на час розгляду справи Верховним Судом) [14].

З огляду на вищенаведене, з метою законодавчого закріплення звільнення споживача від сплати судового збору, пропонуємо ч. 1 ст. 5 Закону України «Про судовий збір» доповнити пунктом 24, в якому вказати, що від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються: «позивачі - у справах пов'язаних із порушенням прав споживачів, відповідно до Закону України «Про захист прав споживачів».

Прикладом неефективного судового захисту особи, яка виступала споживачем медичної послуги слугує рішення Європейського суду з прав людини від 15 листопада 2007 року у справі «Бендерський проти України».

ЄСПЛ зазначив, що у своїх позовних заявах заявник чітко посилався на свідчення лікарів, пропонуючи суддям вирішити питання, чи мало місце тампонування сечового міхура під час перев'язок. Проте суди не задовольнили такі вимоги заявника і в будь-який інший спосіб не прокоментували покази лікарів. Проте, щодо «введення стороннього тіла в сечовий міхур заявника під час операції у Медичному центрі...» суди обмежилися констатацією того, «що є інші засоби введення стороннього тіла в цей орган, навіть якщо вони є малоімовірними». ЄСПЛ вважає, що судові рішення не містять жодного натяку на будь-яку перешкоду, яка заважала судам детальніше розглянути справу в напрямі, зазначеному заявником. Зокрема, суди не встановили, що експертний медичний висновок є неповним та не містить суттєвої інформації. Доводи заявника стосовно відсутності тампонування, який базується на свідченнях лікарів-урологів, був якщо не вирішальним, то принаймні дуже важливим для вирішення спору, та вимагав, таким чином, особливої та чіткої реакції судів. За відсутності будь-якої реакції на такий аргумент ЄСПЛ вважає, що українські судові органи не забезпечили заявнику право на справедливий судовий розгляд в сенсі пункту 1 статті 6 Конвенції, а тому, мало місце порушення цього положення [15].

Суд є не єдиним органом, що здійснює захист прав споживачів у межах юрисдикційної форми. Стаття 17 ЦК України передбачає захист цивільних прав та інтересів Президентом України, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим або органами місцевого самоврядування. Закон України «Про захист прав споживачів» визначає, що захист прав споживачів у адміністративному порядку може здійснюватися: 1) центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів; 2) іншим органом виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів; 3) органами місцевого самоврядування.

Центральним органом виконавчої влади у цій сфері є Державна інспекція з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (далі - Держспоживслужба), діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства. Завданнями Держспоживслужби у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням законодавства про захист прав споживачів щодо послуг є: 1) перевірка додержання суб'єктами господарювання, що провадять діяльність у сфері послуг, вимог законодавства про захист прав споживачів, а також правил торгівлі та надання послуг; 2) проведення контрольних перевірок правильності розрахунків із споживачами за надані послуги відповідно до закону; 3) накладення на суб'єктів господарювання у сфері послуг, у тому числі ресторанного господарства, стягнення за порушення законодавства про захист прав споживачів; 4) передання матеріалів на дії осіб, що містять ознаки кримінального правопорушення, органам досудового розслідування [16].

Окрім цього, органи місцевого самоврядування, виходячи із приписів статті 28 Закону України «Про захист прав споживачів» мають повноваження: 1) розглядати звернення з питань захисту прав споживачів, консультувати їх з відповідних питань; 2) аналізувати договори, що укладаються виконавцями зі споживачами, з метою виявлення умов, які обмежують права споживачів; 3) у разі виявлення надання послуг неналежної якості повідомляти про це

центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного контролю за додержанням законодавства про захист прав споживачів, інші уповноважені органи; 4) у разі виявлення фактів надання послуг які не супроводжуються необхідною, доступною, достовірною, своєчасною інформацією та відповідними документами - тимчасово зупинити реалізацію продукції до пред'явлення інформації, супровідних документів або припинити їх надання; 5) готувати подання до органу, який видав дозвіл на провадження відповідного виду діяльності, для вирішення питання про тимчасове зупинення його дії чи про дострокове анулювання у разі систематичного порушення прав споживачів; 6) подавати до суду позови щодо захисту прав споживачів.

Таким чином, повноваження органів виконавчої влади та місцевого самоврядування у сфері захисту прав споживачів, вказують на можливість особи реалізувати юрисдикційну форму захисту шляхом звернення до них із відповідною заявою чи скаргою. Звернення споживача до відповідних органів може стосуватися порушення будь якого права та не може виключати можливість звернення до суду з такими самими вимогами.

Вивчаючи юрисдикційну форму захисту прав споживачів за договором про надання послуг, враховуючи міжнародний досвід, перспективним є також впровадження в Україні інституту Омбудсмена.

Основними завданнями омбудсмена, в тому числі за договором про надання послуг, можуть бути, зокрема: - розробка пропозицій з удосконалення механізму захисту прав споживачів послуг та відповідного законодавчого регулювання; - взаємодія з юридичними особами та суб'єктами підприємницької діяльності щодо захисту прав споживачів за договором про надання послуг; - участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів послуг; - сприяння у створенні громадських органів захисту прав споживачів послуг.

Омбудсмен із захисту прав споживачів послуг, повинен володіти такими повноваженнями: - розгляд скарг споживачів, юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та, в разі обґрунтова-

ності вживати заходів захисту; - надавати правові консультації споживачам послуг; - узагальнювати інформацію по справах про захист прав споживачів; - отримувати інформацію, документи і матеріали у справах про захист прав споживачів за договором про надання послуг; - звертатися у суд та до органів державної влади в інтересах споживачів, безперешкодно їх відвідувати; - залучати експертів при розглядів скарг, клопотань, звернень з природу захисту прав споживачів за договором про надання послуг; - повідомляти правоохоронні органи про факти порушень прав споживачів, у разі наявності в їх діяннях ознак адміністративного правопорушення чи злочину.

В механізмі захисту прав споживачів основними формами звернення до омбудсмена є скарги, інформаційні запити, звернення громадян та інші форми, на які омбудсмен зобов'язаний відрегулювати у встановлений, порядок і строки.

ЦК України також передбачена нотаріальна форма захисту. Нотаріальна форма захисту, відповідно до статті 18 ЦК України може здійснюватися шляхом вчинення виконавчого напису на борговому документі у випадках і в порядку, встановлених законом.

Специфіка розгляду справ нотаріальними органами полягає в тому, що повноваження нотаріуса поширюються винятково на встановлення безспірних фактів, у наявності яких є можливість переконатися безпосередньо, на підставі несуперечливих, відповідних закону документів. Основним засобом захисту прав нотаріальним органом є вчинення виконавчого напису на борговому документі [11 с.15]. Зазначене також впливає із статей 87 та 88 Закону України «Про нотаріат» [17].

Відсутність спору повинно мати місце між суб'єктами тих правовідносин, на регулювання якого спрямовано вчинення нотаріальної дії.

Стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів за переліком документів, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 червня 1999 р. № 1172 [18]. Серед таких документів, розділом 2 вищевказаного переліку, передбачене стягнення

заборгованості з підстав, що впливають з кредитних відносин. Виходячи із договору про надання кредитних послуг, позичальником в яких є споживач, нотаріус може захистити права споживача шляхом відмови кредитору у видачі виконавчого напису.

Порушення нотаріусом вимоги про безспірність фактів за договором про надання послуг може бути підставою визнання виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню. Прикладом цього є судова справа (щодо захисту прав споживачів фінансових послуг) за позовом ОСОБА_3 до ПАТ КБ «ПриватБанк», третя особа: Приватний нотаріус Дніпропетровського міського нотаріального округу ОСОБА_4, про визнання виконавчих написів нотаріуса такими, що не підлягають виконанню. Позивач обґрунтовував свої вимоги тим, що сума стягнення не є безспірною, адже у документах, на підставі яких вчинялися виконавчі написи, були відсутні докази безспірності заборгованості боржника перед кредитором, позивачем не було отримано письмову вимогу про усунення порушення виконання зобов'язання, стягнення з позивача плати за вчинення виконавчих написів суперечить ч. 11 ст.11 Закону України «Про захист прав споживачів». Суд дійшов висновку, що Приватний нотаріус Дніпропетровського міського нотаріального округу при вчиненні виконавчого напису не переконався належним чином у безспірності сум, що підлягають стягненню, та безспірності характеру правовідносин сторін, що не відповідає вимогам Закону України «Про нотаріат» [19].

Таким чином, нотаріус, згідно із статтею 18 ЦК України, може захистити права споживача кредитних послуг шляхом відмови кредитору у видачі виконавчого напису, який в договірних правовідносинах із споживачем виступає надавачем послуги.

Висновки. Під формою захисту прав споживачів за договором про надання послуг необхідно розуміти реалізацію встановленої законом та (або) договором сукупності способів і засобів захисту прав особи, з метою усунення негативних наслідків, спричинених порушенням умов договору про надання послуг.

В межах юрисдикційної форми захисту своїх прав за договором про надання послуг, споживач може вернутися за захистом

до: суду; спеціального органу державної виконавчої влади; органу місцевого самоврядування. Нотаріус може захистити виключно права споживача кредитних послуг шляхом відмови кредиторю у видачі виконавчого напису, який у договірних правовідносинах із споживачем виступає надавачем послуги.

Враховуючи складність, а інколи неможливість отримання доказів в процесі судового захисту прав споживача за договором про надання послуг, ймовірно, необхідно покласти тягар доказування надання належної послуги на відповідача (послугонадавача, який порушив умови договору про надання послуг). Проте вказане питання потребує додаткового вивчення.

Перспективним, в межах юрисдикційної форми захисту є також впровадження в Україні інституту Омбудсмена із захисту прав споживачів послуг.

Зазначеним проблематика даного дослідження не вичерпується. Розробка практичних рекомендацій для вдосконалення юрисдикційної форми захисту прав споживачів за договором про надання послуг потребує подальших наукових пошуків, що і буде предметом наступних досліджень.

1. *Гравовська Г.М. Форми та способи захисту прав споживачів у випадку придбання ними товарів неналежної якості. Право і суспільство №4/2014. С.62-67.*
2. *Гетьманцева Н.Д., Козуб І.Г. Засіб, спосіб і форма захисту трудових прав. Адвокат №11(110) 2009. С.37-42.*
3. *Беляневич О. Про форми захисту прав суб'єктів господарювання. Українське комерційне право. 2007. №8. С.62-70.*
4. *Осетинська Г. А. Цивільно-правовий захист прав споживачів за законодавством України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Київ. 2006. 220 с.*
5. *Болгова В.В. Фрмы защиты субъективного права: Теоретические проблемы: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. / Уфа. 2000. 38с.*
6. *Кучеренко А.В. Конституційне право людини на підприємництво. Вісник Дніпропетровського університету ім. Альфреда Нобеля: Серія «Юридичні науки». 2013. № 2 (5). С. 38–44.*
7. *Кот О. Захист прав суб'єктів підприємництва у третейських судах. Українське комерційне право. 2007. №8. С.70-78.*

8. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. №435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003 р., № 40, стаття 356.
9. Приватноправові механізми здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав фізичних та юридичних осіб: колективна монографія / В.Л. Яроцький, В.І. Борисова, І.В. Спасибо-Фатєєва, І.В. Жилінкова та ін. / За наук. ред. проф. В.Л. Яроцького. Харків: Юрайт, 2013. 272с.
10. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 №1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004 р., № 40, / 40-42 /, стор. 1530, стаття 492.
11. Підлубна Т.М. Право на захист цивільних прав а інтересів. Автореферат на здобут. наук. ступ. канд. юрид. наук. 12.00.03 / Інститут держави і права імені В.М.Корецького НАН України. Київ. 2009. 24с.
12. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. Дата оновлення: 10.06.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12> (дата звернення: 16.03.2018).
13. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 № 3674-VI. Дата оновлення: 24.02.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17> (дата звернення: 16.03.2018).
14. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 21 березня 2018 року, судова справа № 761/24881/16-ц. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73054749> (дата звернення: 16.03.2018).
15. Справа «Бендерський проти України» (Заява N 22750/02): Європейський суд з прав людини, 15 листопада 2007 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_313 (дата звернення: 16.03.2018).
16. Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2015р. №667. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-%D0%BF> (дата звернення: 16.03.2018).
17. Про нотаріат. Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. Дата оновлення 28.08.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12> (дата звернення: 16.03.2018).
18. Перелік документів, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 29 червня 1999 р. № 1172. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1172-99-%D0%BF/ed20170222> (дата звернення: 16.03.2018).

19. Рішення Приморського районного суду м. Одеси від 28 листопада 2016 року, судова справа №522/21742/16-ц. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/63047864> (дата звернення: 16.03.2018).

Горблянський В.Я. Окремі аспекти юрисдикційної форми захисту прав споживачів за договором про надання послуг

Стаття присвячена аналізу підходів до розуміння юрисдикційної форми захисту прав споживачів за договором про надання послуг. Автором досліджено судову, адміністративну та нотаріальну форму захисту прав споживачів. На підставі проведеного дослідження внесено пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України.

Ключові слова: юрисдикційна форма захисту, судовий захист, адміністративний захист, омбудсмен, нотаріальний захист.

Горблянський В.Я. Отдельные аспекты юрисдикционной формы защиты прав потребителей по договору о предоставлении услуг

Стаття посвящена аналізу підходів до розуміння юрисдикційної форми захисту прав споживачів за договором про надання послуг. Автором досліджено судову, адміністративну та нотаріальну форму захисту прав споживачів. На основі проведеного дослідження внесені пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України.

Ключевые слова: юрисдикционная форма защиты, судебная защита, административная защита, омбудсмен, нотариальная защита.

Horblianskyi V.Y. Selected aspects of jurisdictional forms of consumer's rights protection under the contract for the provision of services

The article is focused on the relevant issue of understanding the jurisdictional form of consumers' rights protection under the treaty on the provision of services. In the work it was examined the doctrinal approaches to definitions of the notions «forms of protection», «jurisdictional form of protection». In the article it was identified what should be understood by the form of consumers' rights protection under the treaty on the provision of services. It was determined the possibility of consumer's realization of the jurisdictional form of consumers' rights protection under the treaty on the provision of services by applying to the court, special executive body and local authority. It was characterized the main problematic questions of legal protection of consumer's rights under the treaty on the provision of services. The types of claims are given, with which the consumer can apply to the court. It was assumed about placing the burden of proving providing appropriate service to the defendant (a person who provides services, who breached the terms of the treaty on provision of services). The determination of the jurisdiction of cases in this category was emphasized. It was encouraged to amend the Law of Ukraine on «Consumer Protection Act» in a part consumer's exemption from payment of court fees. Also the examples of inefficient judicial protection of consumer were given. In the article the main areas of special executive bodies and local authority activity in the sphere of consumer's rights protection are reflected. The arguments for necessity of Consumer Ombudsman Institution implementation in Ukraine are given, his functional responsibilities are

defined. It was also assessed the protection of consumer's rights under the treaty on the provision of services by a notary. It was established in which legal relations and in what way a notary can protect the consumer's rights.

Key words: jurisdictional form of protection, judicial protection, administrative protection, Ombudsman, notarial protection.

Микитин Ю.І.

ОБНОВЛЕННЯ ВІДНОВНОГО ПІДХОДУ У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ КРИМІНАЛЬНО- ПРОЦЕСУАЛЬНІЙ ПОЛІТИЦІ (НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ РЕКОМЕНДАЦІЇ КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ РАДИ ЄВРОПИ СМ/РЕС(2018)8 ВІД 3 ЖОВТНЯ 2018 Р.)

УДК 343.137

Постановка проблеми. Тривалий час Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи № R (99) 19 від 15 вересня 1999 р. «Про медіацію у кримінальних справах» була основним спеціальним європейським актом, який детально врегульовував, визначав відновний підхід у європейській кримінально-процесуальній політиці. Її аналіз, дослідження проводився раніше [1]. Однак майже двадцятирічний період дії цього документу, дозволив контрастувати європейським науковцям, представникам європейських політико-правових інституцій, громадськості, що існуюче правове регулювання є недостатньо ефективним.

Попри те, що в останні роки в багатьох європейських країнах спостерігається значне зростання обізнаності, розвитку та використання відновного правосуддя в рамках своїх систем кримінального правосуддя, відновне правосуддя рідко використовується в повному обсязі. Значна кількість країн не мають можливості або бажання надавати жертвам і правопорушникам право доступу до нього [2]. Багато юрисдикцій прийняли одну або декілька гібридних відновно-традиційних практик, що дозволяють жертвам і порушникам брати участь у процесах, які називаються «відновними», але які не дають можливості для діалогу між сто-